

Jak na to aneb jak založit spolek

(Informace pro nově vznikající spolky a transformovaná občanská sdružení)

Název spolku

Název spolku musí obsahovat slovo spolek, zapsaný spolek anebo zkratku z. s.

Název je třeba změnit do dvou let od účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku (dále jen NOZ) (tj. do 1. 1. 2016). Přejícná ustanovení NOZ připouštějí ponechat si v některých případech název i po uplynutí přechodného období, ale musí to být jenom takový název, který neodpovídá ustanovením NOZ, ale jeho užívání ospravedlňují důležité důvody (zejména dlouhodobé užívání názvu, příznačnost názvu, dlouhodobá tradice a nezaměnitelnost názvu).

Název pobočného spolku musí obsahovat příznačnou a nezaměnitelnou část názvu hlavního spolku a zkratku p. s., nebo slovní spojení vyjadřující, že jde o pobočný spolek.

Stanovy spolku

Stanovy musí upravovat a obsahovat:

- a) název a sídlo spolku,
- b) účel spolku, (např. kulturně výchovná činnost)
- c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- d) určení statutárního orgánu a toho, zda jde o orgán kolektivní nebo individuální (výbor případně jednotlivce). Má-li statutární orgán více členů než jednoho, jde o orgán kolektivní. Je pak na Vás, jak si ve stanovách spolku upravíte hlasování, podepisování za spolek a zastupování spolku.
- e) určení nejvyššího orgánu spolku.

Spolek může mít i zaměstnance, ale není možné, aby byli všichni jeho členové zaměstnanci, tzn. musí mít alespoň nějaké členy. Vedlejší činností spolku může být i činnost výdělečná, ale zisk z ní se musí investovat zpět do činnosti hlavní anebo do správy spolku.

1. Založení nového spolku

Spolek musí být někdy a někde založen, např. na ustavující členské schůzi či valné hromadě. Pak je nutné požádat o zápis spolku do spolkového rejstříku. Tím začne rejstříkové řízení. Spolky platí v rejstříkovém řízení poplatek 1 000 Kč a to jak za prvozápis, tak za zápis změn¹. Založení spolku musí proběhnout dříve než žádost o jeho zápis do rejstříku, a tedy ta ustavující členská schůze/první valná

¹ V současné době se v PSP ČR projednává návrh na osvobození NNO od soudních poplatků ve věci rejstříku (návrh poslance Kořenka) <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=143&CT1=0#prilohy>

hromada by se měla konat před žádostí o zápis do rejstříku, protože musí být zvoleny orgány a odsouhlaseny stanovy a musí být nějak doloženo, že se zakládající členové spolku shodli na založení spolku a jeho účelu atd. Návrh na registraci spolku nutno podávat na předepsaném elektronickém formuláři. Formulář je k dispozici zde: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

Přes formulář se zapisují i změny u již existujících spolků.

U zápisu změny nutno vždy doložit tu změnu, o jejíž zápis se žádá.

K návrhu nutno přiložit:

1. Čestné prohlášení o bezúhonnosti členů statutárního orgánu, doložit bezúhonnost výpisem z rejstříku trestů.
2. Toto čestné prohlášení se dokládá, i když spolek zvolí a zapisuje nové členy statutárního orgánu. Pokud si spolek zřídí kontrolní komisi, zapisují se do ní zvolené osoby také a opět je nutno přiložit doklad o volbě a čestné prohlášení členů kontrolní komise. Kontrolní komisi si spolek může, ale nemusí zřizovat.
3. Doklad právního důvodu užívání sídla spolku – souhlas majitele objektu s tím, aby tam spolek sídlil. K tomu je nutné doložit nájemní smlouvu nebo výpis z katastru nemovitostí atd.
4. Zápis z jednání příslušného orgánu spolku, kde byl zvolen statutární orgán spolku, doklad o jmenování statutárního orgánu spolku.
5. Stanovy spolku včetně určení zakladatelů, včetně určení členů stat. orgánu i toho, zda je statutární orgán orgánem kolektivním nebo individuálním.
6. Dokumenty, které spolek případně potřebuje k výkonu vedlejší činnosti (např. doložit živnostenské oprávnění).

Podpisy zakladatelů musí být úředně ověřeny.

Podpis navrhovatele zápisu musí být úředně ověřen.

Vzor prohlášení členů statutárního orgánu je možné formulovat takto:

Čestné prohlášení

*Já, níže podepsaný - jméno a příjmení....., rodné jméno (dává se i u mužů),
r. č., datum narození....., bytem*

*Prohlašuji tímto, že jsem svéprávný, bezúhonný a způsobilý vykonávat funkci
(statutárního orgánu) spolku, do něhož jsem byl zvolen.*

Tuto funkci přijímám. Souhlasím se zápisem mé osoby do spolkového rejstříku.

Datum přijetí funkce.....

Podpis (ověřený) datum.....

Hlavní a vedlejší činnost

Hlavní činností spolků nemůže být podnikání nebo jiná výdělečná činnost. Tyto aktivity mohou být jen aktivitami vedlejšími, sloužící k podpoře té hlavní činnosti. Znaky podnikání nenaplňují různé aktivity ojedinělé, nahodilé, byť jsou ziskové. Stejně tak není možné zahrnout pod pojem podnikání aktivity, které vlastně není možné provádět bez toho, že jsou nějakým způsobem dotovány.

Např. pořádání občasných prodejních výstav nebo jednoho představení za rok není soustavnou výdělečnou činností.

Hospodářská činnost (soustavná, pravidelná, výdělečná či zisková činnost) může být vedlejší činností spolku, zisk z této činnosti je možné použít k podpoře činnosti hlavní nebo k financování správy spolku.

K provozování vedlejší hospodářské činnosti je třeba adekvátní podnikatelské oprávnění, tedy například živnostenské oprávnění. Podnikatelské oprávnění není třeba jen u těch činností, kde je zákon nevyžaduje.

Lhůty

Pokud si spolek odsouhlasí nějaké změny (názvu, sídla, stanov) musí je rejstříkovému soudu oznámit ve lhůtě 15 dní nebo bez zbytečného odkladu. Stanovy nutno přizpůsobit NOZ do 1. 1. 2017 a název do 1. 1. 2016.

Pro vkládání dokumentů do sbírky listin i aktualizaci údajů o vašem spolku ve veřejném rejstříku si přečtěte: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

Účetnictví

Spolky mohou dál vést jednoduché účetnictví podle předpisů platných do 31. 12. 2013, ale pouze v případě, že jejich celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhly 3 mil. Kč (viz ustanovení § 38a zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů).

Dle přechodného ustanovení § 3045 odst. 1 NOZ, které stanoví, že občanská sdružení (podle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů) jsou od účinnosti NOZ považována za spolky, a tedy spolky přebírají v oblasti účetnictví postavení občanských sdružení.

2. Již existující „bývalá občanská sdružení“, nyní spolky

Jsou od 1. 1. 2014 považována za spolky. Jejich agenda byla již předána z Ministerstva vnitra na Ministerstvo spravedlnosti. MV ČR se problematikou spolků vůbec nezabývá. Každé bývalé o. s. nyní spolek se najde zde: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

(ZELENÝ SLOUPEK VLEVO S NÁPISEM „VEŘEJNÝ REJSTŘÍK“) Spolek se tam najde dle Názvu nebo po zadání IČO.

Zde je formulář pro zapsání změn: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

Místně příslušným soudem ve věcech rejstříků (rejstříkovým soudem) je krajský soud dle sídla spolku. Je nutné si upravit stanovy dle NOZ (do 1. 1. 2017) a název (do 1. 1. 2016), je třeba zapsat jmenovitě členy statutárního orgánu a doložit jejich volbu a čestná prohlášení. Dále si jasně určit sídlo a doložit právní titul jeho užívání. Vzhledem k výši poplatku za každou změnu proto doporučujeme řešit změny spíše souhrnně.

Stanovy upravit tak, aby obsahovaly:

- a) název (musí obsahovat slovo spolek, zapsaný spolek nebo zkratku z. s., tzv. zavedené názvy je možné ponechat beze změny, ovšem je nutné počítat s možností, že zavedenost budou muset obhájit před rejstříkovým soudem) a sídlo spolku,
- b) účel spolku, (např. kulturně výchovná činnost)
- c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- d) určení statutárního orgánu a toho, zda jde o orgán kolektivní nebo individuální (výbor případně jednotlivce). Má-li statutární orgán více členů než jednoho, jde o orgán kolektivní. Je pak na Vás, jak si ve stanovách spolku upravíte hlasování, podepisování za spolek a zastupování spolku.
- e) určení nejvyššího orgánu spolku.

Zrušení spolku

Zrušení o. s. bylo dříve jednoduché, prostě se členové dohodli a ukončili činnost. Ruší-li se spolek, musí být zachován určitý postup a zrušení i likvidace spolku se zapisuje do veřejného rejstříku a je tedy nutné komunikovat s rejstříkovým soudem.

Dle § 168 odst. 2 zák. 89/2012 Sb., nového občanského zákoníku platí, že o dobrovolném zrušení právnické osoby rozhoduje její příslušný orgán. Spolek je právnickou osobou, a tedy o jeho zrušení rozhoduje orgán, který o tom dle stanov může rozhodnout. Pokud spolek nemá právního nástupce, ruší se s likvidací. Okamžikem, kdy je spolek zrušen, nastává termín zahájení likvidace. Příslušný orgán spolku povolá likvidátora. Na návrh likvidátora se do spolkového rejstříku zapíše vstup spolku do likvidace. Likvidátor podá návrh na zápis vstupu do likvidace bez zbytečného odkladu.

Spolek v likvidaci musí používat po celou dobu trvání likvidace svůj název s dodatkem "v likvidaci". S tímto dodatkem se název spolku užívá i v době před zápisem vstupu do likvidace do rejstříku. V rámci likvidace provede likvidátor soupis jmění spolku a zpřístupní ho všem členům a to i členům případných pobočných spolků. Zpřístupnit soupis jmění lze buďto klasicky (na papíře) nebo i na oddělené části svých webových stránek spolku, která je jen pro členy. Pak se majetek spolku

vypořádá – uspokojí se věřitelé. Zbytek (tzv. likvidační zůstatek) je rozdělen nebo použit dle stanov. Nelze-li s likvidačním zůstatkem naložit podle stanov, nabídne likvidátor likvidační zůstatek spolku s podobným typem činnosti (podobným účelem). Není-li to možné, nabídne likvidátor likvidační zůstatek obci, na jejímž území má spolek sídlo.

U nefungujících spolků (pozůstatek někdejších "mrtvých" občanských sdružení) může dojít ke zrušení rozhodnutím soudu.

Nečinné spolky

Nečinné spolky mívají v rejstříku neúplné údaje, název nevyhovující NOZ atp.

Spolky, které například mají v rejstříku neúplné informace, budou dle běžných mechanismů vyzvány, aby je doplnily, a pokud tak neučiní, bude zahájena jejich likvidace. Likvidátora jim určí soud.

Útvar koncepcí a metodiky, Mgr. Kateřina Vítová

Stav k 13.6.2014